

[Per Federspiel.]

fra vor side en modstand mod dette, netop ud fra de synspunkter, som jeg lige har nævnt. Men denne modstand blev ændret til tilslutning ud fra det synspunkt, at regeringen dengang mente, at oprettelsen af et lille frihandelsområde som et modstykke til de seks kunne bidrage til at lette fremtidige forhandlinger mellem frihandelssammenslutningen og Det europæiske økonomiske Fællesskab eller, som vi plejer at sige, fællesmarkedet.

Vi indtog dengang det standpunkt, at denne sammenslutning var uden væsentlig værdi, og at den værdi, den ville have i kraft af de indbyrdes toldlettelser, der ville opstå, var ringe sammenlignet med den splittelse, der ville blive tilvejebragt inden for kredsen af vesteuropæiske lande, som på mange andre områder havde vist sig at være i stand til at arbejde sammen efter en fremadskridende linje. Vi var på det tidspunkt af den opfattelse, at det ville få konsekvenser for samarbejdet inden for Atlantpagten, for samarbejdet inden for OEEC, for det mere almene politiske samarbejde inden for Europarådet og i det hele inden for de mange sekundære europæiske institutioner, der efterhånden var oprettet, og det viste sig, at dette synspunkt var rigtigt. Der skabtes inden for de seks fællesmarkedslande en velbegrundet animositet imod dette konkurrerende foretagende, der mente at kunne gå sine egne veje i modstrid med de seks lande, og man afviste direkte forhandlinger med EFTA. Det har altså vist sig, at efter at både forhandlingerne i 1963 er brudt sammen og EFTA-samarbejdet nu er sat på en ganske overordentlig alvorlig prøve ved de ensidige britiske foranstaltninger, at denne vurdering har været rigtigt.

I sin redegørelse nævnte den højtærede udenrigsminister, at EFTA var inde i en alvorlig krise; det kan jeg være enig i. Jeg skal senere komme tilbage til den højtærede ministers bemærkninger om, hvilke midler man har til eventuelt at afbøde denne krise.

I 1961, da vi søgte ind i fællesmarkedet, besluttede det høje ting i august 1961, at denne indtræden skulle ske samtidig med Englands. Der var ikke noget unaturligt eller mærkeligt i dette, for England, Storbritannien, søgte samtidig optagelse, og vore

forhandlinger blev dengang kædet sammen med de britiske forhandlinger.

Vi tog dengang i venstre det forbehold, at denne stærke fremhæven af samtidigheden og samhørigheden med den britiske ansøgning ikke kunne undgå at svække vor forhandlingsposition. Om dette blev tilfældet eller ej, konstateredes aldrig, idet forhandlingerne af politiske grunde ved den franske regerings nej pludselig blev afbrudt omkring nytår 1963. Men én ting er i hvert fald givet: at denne nære sammenkobling af den danske markedspolitik med den britiske næppe har været Storbritanniens regering særlig kærkommen. Det er aldrig behageligt at få det, som man i romerretten kaldte en klient, klistret på sig, og nogen form for gensidighed, nogen form for modydelse fra britisk side, kunne vi af gode grunde ikke vente, idet denne betingelse fra dansk side jo alene var stillet af indrepolitiske danske hensyn, ikke ud fra nogen som helst europæisk betragtning. Men man kunne vel i hvert fald forvente ved denne loyalitet over for vore gode venner i England, at der ville vises et vist hensyn. Dette hensyn er heller ikke vist, og i den nuværende situation er forholdet ganske vist det, som den højtærede minister fremhævede, at Danmark er det land, der i kraft af sin eksportstruktur rammes mindst ved den britiske importafgift, men den vil volde os vanskeligheder ganske på samme måde, som det vil volde de øvrige EFTA-partnere vanskeligheder for deres vedkommende, i mange tilfælde i væsentlig højere grad.

Den højtærede minister kommenterede de britiske foranstaltninger. Der er ingen tvivl om — og det går jeg ud fra at såvel regeringen som alle i det høje ting kan være enige om — at det, der her er sket ved indførelsen af en importafgift, altså en direkte told, med det formål at afhjælpe en betalingsbalancekrise, er i strid med ikke mindre end to internationale aftaler. Det er i strid med GATT-aftalerne og med EFTA-konventionen, hvis artikel 19 foreskriver de midler, som en stat efter forhandling med sine partnere kan anvende — og anvende midlertidigt — i tilfælde, hvor der opstår alvorlige betalingsbalanceproblemer.

Det er ikke vor sag at bedømme, hvor alvorlig situationen har været for England,